

10

Tomášek

ZPRAVODAJ FARNOSTI
PŘI KOSTELE sv. TOMÁŠE V BRNĚ

Motto:

„Nové info, články nový – každý měsíc v Tomáškově.“

Hana Rudolfová

Úvodní slovo

Příští neděli 29. června 2008, o slavnosti sv. Petra a Pavla (mimo jiné hlavních patronů naší katedrály a diecéze), zahájíme společně s celou církví Rok svatého Pavla. Ten byl vyhlášen papežem Benediktem XVI. u příležitosti příprav oslavy 2000. výročí narození tohoto apoštola národů (podle mínění historiků se Šavel z Tarsu narodil okolo roku 10 po Kristu). Na prvním místě vás tedy chci jménem otce biskupa pozvat na tento den do katedrály k účasti na slavnostním zahájení. Program naleznete na jiném místě Tomáška.

K čemu nám může být takový rok užitečný? Především se může stát impulsem k hlubšímu setkání s tímto apoštolem. Jak

víte, jeho listy jsou základním zdrojem informací o životě prvotní církve a shrnují obsah její víry v Krista. Jsou rovněž vyjádřením toho nejpodstatnějšího v učení o církvi jako tajemném těle Kristově. A svatý Pavel je navíc dodnes nepřekonaným evangelizátorem, jehož příklad nás může i dnes v mnohém inspirovat.

Kromě toho všeho se jistě najde mnoho jiných příležitostí, ať už v přímě souvislosti s nabídkou tohoto roku, či třeba vzhledem k našemu osobnímu hledání, abychom zase jinak, novým pohledem, spatřili toho, o kom svatý Pavel svědčí: „Vím, komu jsem uvěřil!“ (2 Tim 1,12)

Váš farář Petr Vrbacký

Informace z diecéze

● **Rok svatého Pavla** – Loni, 28. 6. 2007, v předvečer slavnosti sv. Petra a Pavla během modlitby nešpor v Bazilice sv. Pavla za hradbami v Římě, vyhlásil papež Benedikt XVI. rok věnovaný svatému Pavlovi, a to při příležitosti příprav oslavy 2000. výročí narození tohoto apoštola. „Pavlovský“ rok tak bude probíhat od 29. 6. 2008 do 29. 6. 2009. V brněnské diecézi bude Rok svatého Pavla slavnostně zahájen pontifikální bohoslužbou 29. 6. 2008 v 9.00 hodin v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně, na kterou jste všichni zváni (mše bude přenášena Radiem Proglas).

Akce připravované v Roce svatého Pavla v brněnské diecézi:

- Zřízení internetových stránek Roku sv. Pavla v brněnské diecézi:
www.biskupstvi.cz/Roksvatehopavla (předpokládané spuštění koncem června 2008)
- Jednodenní konference o svatém Pavlovi – termín konání 8. listopadu 2008 v Brně.
- Různé soutěže Katechetického centra
- Diecézní pouť rodin s otcem biskupem ve Žďáru nad Sázavou, která se bude letos konat již po páté, a to v sobotu 30. srpna 2008 od 9.00 do 16.00 hodin. Heslo pouti zní „Lámeme jeden chléb, tvoříme jedno tělo.“ Bliší informace: www.crsp.cz

● **VIII. pěší pouť na Velehrad.** Pout' začíná v předposledním prázdninovém týdnu na osmi různých místech v republice (Levý Hradec, Radešínská Svatka, Vranov nad Dyjí, Olomouc, Nový Jičín, Uherský Brod, Veselí nad Moravou, Ratíškovice). Poutníky čeká každý den 30 až 36 km s doprovodným vozidlem, které veze velká zavazadla (i unavené poutníky). Pout' zakončí v sobotu 23. 8. 2008 ve 12.00 mše sv. v bazilice na Velehradě (káže P. Ludvík Bradáč)

Více informací (pro brněnské poutníky): František Zajíček, tel.: 774 550 336, e-mail: zajicek@biskupstvi.cz

● V sobotu 12. 7. v 9 hodin přijmou v katedrále sv. Petra a Pavla v Brně z rukou biskupa Vojtěcha Cikrleho **jáhenské svěcení** čtyři bohoslovci brněnské diecéze: Jan Krbec (*1981) z Třešti, Jiří Bůžek (*1971) z Brna, Jan Kotík (*1978) z Křižanova a Robert Prodělal (*1975) z Jihlavy. Současně s nimi přijmou svěcení ke stálému diakonátu čtyři kandidáti: Miroslav Bareš (*1961) ze Zbraslavi, Rudolf Chaloupka (*1952) z Brna, Jan Špilar (*1964) z Brna a Rudolf Staněk (*1964) ze Šlapanic.

● **Kněžské svěcení** z rukou biskupa Vojtěcha Cikrleho přijmou v sobotu 28. 6. tři kandidáti kněžské služby: Jan Bezděk (*1972) z Drnovic, Bohumil Urbánek (*1981) z Uherčic a Stanislav Váša (*1976) ze Zadního Zhořce.

• **Diecézní charita Brno** Dům léčby bolesti s hospicem sv. Josefa v Rajhradě **hledá nové dobrovolníky**, kteří jsou ochotni a schopni podle svých možností: věnovat čas, ale především lidskou účast nemocným lidem, podílet se na zpříjemnění prostředí a podmínek, ve kterých pacienti žijí. Zájemci o dobrovolnictví by měli mít alespoň 18 let a měli by být ochotni za pacienty dojíždět do Rajhradu – jízdné se dobrovolníkům proplácí.

Více informací: tel 547 232 223 nebo 736 529 319, e-mail: dobrovolnici@dlbsh.cz

• V akademickém roce 2008/2009 bude v Brně zahájen již třetí ročník kurzu Univerzity třetího věku **Živá teologie – Spirituální dimenze člověka**. Na jeho pořádání se podílejí Masarykova univerzita a Biskupství brněnské. Mezi přednášející patří kněží brněnské diecéze (Mgr. Jiří Kaňa, Dr. Bogdan Sikora, Dr. Stanislav Drobný, Dr. Tomáš Holý), vyučující Cyrilometodějské teologické fakulty v Olomouci (Dr. Eduard Krumpolc, Dr. Stanislav Pacner, prof. František Halas, prof. Květoslav Šipr), Masarykovy univerzity (prof. Vladimír Smékal, prof. Jana Nechutová, doc. Jiří Hanuš, doc. Stanislav Balík) i externisté (prof. Jaro Křivohlavý, prof. Jiří Vácha, Mgr. Milena Flodrová a další).

Rozhovor

s PhDr. Jiřinou Šiklovou, CSc.

Paní doktorka Jiřina Šiklová zavítala v květnových dnech do Brna, kde na Vesně přednášela o mezigeneračních vztazích. Nedávno s ní vyšel rozhovor v katolickém týdeníku, také „Tomášek“ přišel s několika otázkami.

V čem se liší dnešní problémy starých lidí v této republice od těch, které měly generace před námi?

Teprve od druhé poloviny 19. století se stát (z důvodů zachování populace a získávání daní) snaží řešit sociální otázky, například něco podobného jako je důchod bylo navrženo až roku 1871 v Německu a to jen pro dělníky, kteří se dožili 70 let. Do té doby všechny sociální problémy včetně chudoby, hladu byly chápány jako více méně soukromé tragedie rodiny, jednotlivé osoby, případně jako následek špatného hospodaření na gruntu či důsledek válek. Ze sociálních otázek se stává „politikum“ a tedy taky nástroj reprezentace a vyspělosti určitého státu až ve XX. století. Takže staří lidé, kteří měli majetek a dobře hospodařili, si sami sobě zajišťovali svoje stáří v podobě „vejminku“, tedy vymínili si, co jim budou jejich děti dávat. Ti, co neměli nic, spadali pod obce a obce je musely živit. Bydleli v tzv. pastouškách a poměry byly hrozné. Ani placení a vyživování starých rodičů, kteří předali svým dětem majetek,

nebylo jednoduché. Byly o to spory a právní spory, rodinné tragedie, zabíjení... To víme ze záznamů soudu i z knih našich kněží – obrozenců, vlastenců i ze světové literatury včetně Dostojevského. Teprve po první světové válce bylo u nás zavedeno pojištění a důchodové pojištění. Znárodněním těchto fondů přešlo řešení podobných otázek na stát, oddělilo se od rodiny a lidi se dnes necítí za svoje třeba i špatné sociální postavení osobně odpovědni.

Takže stručně řečeno: dřív měli staří lidé strach, že ve stáří zemřou hlady a někde zmrznou, dnes jim vadí, že jsou sociálně opomíjeni, že nemají kolem sebe dost lásky, vztahů a kontaktů. Zapomínáme, že žijeme v průměru déle – podstatně déle, a že doba, kterou můžeme prožít v důchodu, je skoro stejně dlouhá jako doba, kterou věnujeme své přípravě na povolání a roli dospělého. Obvykle do 25 let se vzděláváme a připravujeme se na vlastní dospělost. A dosáhneme-li 65 let, tak většina těchto lidí žije ještě dalších 25 let. To je základní rozdíl proti prožívání stáří v minulosti.

Dnešní staří lidé mají mnohem lepší ekonomické postavení, než měli jejich rodiče ve stáří. Protože tato generace, která zestárla, má v průměru i vyšší vzdělání, má i vyšší sociální požadavky. Žití dvou generací v jednom bytě bylo naprostou samozřejmostí ještě v době mého dospívání. Nikdo ze starých lidí by nechtěl žít v domovech důchodců, jaké byly běžné ještě v letech sedmdesátých, tj. bydlet pohromadě třeba s dalšími čtyřmi lidmi

v jednom pokoji. Tehdy před třiceti lety se to považovalo za normální. Dnes i ti staří sami chtějí žít odděleně a udržují si svoji vlastní domácnost. Převážně jsou to ženy, které se dožívají v průměru vyššího věku, a protože žijí déle a valorizace důchodů se vždy opožděje, jsou relativně chudé.

Co byste jim poradila?

Co bych poradila? Myslet na vlastní stáří již od středních let. Zajistit si důchodové připojištění, tedy nespoléhat jen na stát, ale i na vlastní rozhodnutí. Včas si vyměnit byt třeba za menší, levnější, ale komfortnější, tak abych v něm mohla dožít relativně samostatně. Nečekat, že mi budou síly přibývat, ale spíše ubývat, proto volit včas byt, domek, ve kterém nebudou překážky při vstupu (třeba schody nebo byt bez výtahu), kde budu mít kolem sebe v okolí pár známých, příbuzných, lidí, které chci vidět a kteří chtějí vidět mne. Problémem je, že staří lidé se nemohou odhodlat k těmto změnám tak dlouho, že pak již je pozdě. Pak na to nestačí. Příprava na stáří musí začít tak kolem 45 let.

Řekněte nám něco o vaší knize Dopisy vnučce?

Knihy Dopisy vnučce je sice psána pro mladé lidi, tedy dospívající, ale úmyslně jsem zvolila formu, která by oslovila i ty babičky. Víte, abychom my mohli lépe pochopit jejich způsob uvažování. Je psána proto, aby se generace mezi sebou lépe chápaly a mosty byly mezi nimi snadněji překročitelné.

Děkuji za rozhovor.

Pokud máte zájem o další rozhovor s J. Šiklovou, dejte nám prosím vědět do redakce, případně nám zašlete otázky. V některém z dalších čísel by mohl mít tento rozhovor pokračování.

*Rozhovor připravila
Jarka Cýrusová*

Znáte

Mons. Josefa Hinterhölzera?

Významnou osobností farnosti svatého Tomáše v Brně je i biskup Josef Hinterhölzer (dále jen Josef). Navštívili jsme ho v květnu 2008 v charitním domě na Moravci. Ve svých 93 letech je duševně čilý, i když si někdy obtížněji nějakou událost nebo osobu vybavuje. Josef se narodil 16. 5. 1915 v obci Šumná (dříve Šumwald), kterou znají turisté jako železniční stanici při cestách na Vranovskou přehradu. Zde byl jeho otec výpravčím. Mateřským jazykem matky byla němčina, proto Josef mluvil dobře německy. V té době ženy nerodily v porodnicích nebo nemocnicích jako dnes, zejména na vesnici se rodilo výhradně doma, jen s porodní bábou. Lékař se volal jen při vážné komplikaci, a tou malý Josef byl. Matka ho rodila dva dny a při porodu nebyla daleko od smrti. Jako prvorozené dítě vážil 5 kg. Po jeho narození chtěl lékař nejprve zachraňovat rodičku, ale ta si prosadila, aby se nejprve postaral o novorozence.

Tak zůstal Josef naživu. Jak konstatoval, dnes mohl být již 93 let tam, kam se nyní připravuje při svém pobytu v charitním domě na Moravci. Josef vzpomněl na staré vesnické tradice, kdy ještě na začátku 20. století sedláci obvykle chtěli mít tři syny. Ten první měl zdědit grunt, ten druhý se dobře oženit a ten třetí se mohl stát knězem. Josef měl dva mladší sourozence, bratra Ericha a sestru Markétu. Otec, po návratu z 1. světové války, přihlásil všechny členy rodiny k české národnosti. Josef po ukončení základní školy studoval na gymnáziu ve Znojmě. V té době začínaly již smíšené školy, kde do jedné třídy chodili děvčata i chlapci. Josef si pamatuje, že dokonce seděl s jednou dívkou v lavici, vzpomněl si i na svoji studentskou lásku. Ve škole na něj měl dobrý vliv profesor Kirsch, který také Josefovi doporučil exercicie na Velehradě. Ty vedl jezuita P. Lepka. Josef se zde důkladně připravoval ke generální sv. zpovědi a ze zpovědního zrcadla pro poutníky použil při vyznání hříchů snad všechny body. Zpovídal se dlouho a kněz mu místo náročného pokání uložil projít si křížovou cestu a zamyslet se nad každým jejím zastavením. Na exerciciích bylo více chlapců i dívek ze znojemského gymnázia. Po jejich návratu do školy se zeptal profesor Kirsch, zda někdo z nich nepocítil, že ho Bůh volá na duchovní cestu. Jak si Josef vzpomíná, „hrklo v něm“ a to uspíšilo jeho rozhodnutí stát se knězem. Jeho přátelé, bohoslovci Navrkal a Musil ho v podstatě naučili hluboké modlitbě a aktivní účasti na mši svaté. Profesor Kirsch se svými žáky a také s Josefem často mluvil

a při jedné příležitosti Josefovi řekl svůj názor, že by se hodil na kněžskou dráhu. Vzpomíná si, že tomu zpočátku vzoroval, pak mu však tato myšlenka přinesla do života klid a pokoj. Od svého mládí byl Josef ctitelem sv. Terezie od dítěte Ježíše, rád se chodil modlit a rozjímat k její soše do blízkého kapucínského kostela ve Znojmě, kam se rodina přestěhovala. Matka zprvu nesouhlasila s tím, aby Josef šel studovat bohosloví, měla strach, že ho ztratí. Jednoho dne si však syna zavolala a řekla mu, že měla v noci sen, ve kterém k ní mluvila sv. Terezie. Ta Josefově matce řekla, aby se o syna nebála, že se o něj postará ona a že ho dovede domů. To rozhodlo a Josef začal studovat teologii v Brně. Výuka probíhala v objektu na ulici Antonínské, později v domě u Lužánek. Matka koupila v prodejně pod Petrovem sochu sv. Terezie, kterou uctívala celá rodina. Dnes má Josef tuto sochu na svém pracovním stole. Studia dokončil v Praze a vysvěcen na kněze byl biskupem Mons. Josefem Kupkou v brněnské katedrále na Petrově 5. července 1939. Jeho první místo kaplana bylo ve farnosti Zvěstování Panny Marie v Tuřanech. V této farnosti potřebovali kněze ovládající češtinu i němčinu. V roce 1941 se stal kaplanem u sv. Tomáše. Učil i v Brněnských Ivanovicích, kde byla dvoj-jazyčná škola. Na přání brněnského biskupa ThDr. Karla Skoupého byl Josef také zповěd níkem studentů posledního ročníku teologie. Jedním z těchto studentů byl Felix Maria Davídek a Josef byl po dlouhá léta zповěd níkem tohoto budoucího biskupa. Po dvou letech duchovní služby v kostele

sv. Tomáše mu pan farář (pozdější děkan) František Kulhánek poradil, aby se ucházel o uvolněné místo faráře ve Vranově nad Dyjí. Tak se stalo, že se Josef v roce 1943 dostal, tentokrát již jako kněz, do blízkosti svého rodiště.

Hospodyní na faře byla sestra Žofie Novotná. Na ni si pamatují i někteří bývalí ministranti od sv. Tomáše. V padesátých letech (v době tvrdé totality) totiž starší ministranti, pod vedením Milana Bezděka, organizovali každoročně pro ministranty od sv. Tomáše skautský tábor ve Švýcarské zátoce Vranovské přehrady. V neděli pak bývali místní farníci překvapeni velkým počtem ministrantů u oltáře – těmi byli právě svatotomští ministranti. Po mši svaté pak paní Žofie vždy ministrantům připravila malé občerstvení. Pomáhala Josefovi v jeho službě po dobu celých 41 let. S režimem míval Josef problémy. Za války platil například předpis, že křestní

listy musely být vypisovány v němčině a v češtině. Jedna matka však chtěla zapsat dceru jen v češtině. To jí musel Josef odmítnout, ale pro uklidnění ženě sdělil, že na oddacím listě už dcera bude mít jistě jenom češtinu. Tato jeho slova ho však přivedla na gestapo. Zde mu pomohla také jeho dobrá němčina. Za komunistického režimu byl obviňován z toho, že se až moc intenzivně věnuje práci s mládeží, a byl podezřelý z toho, že napomáhá těm, kteří se snaží nelegálně překročit hranice. Proto byl Josef koncem roku 1956 přeložen do Jamného u Jihlavy. Už v padesátých letech se zejména v podzemní církvi hovořilo o tom, že má být na 36 tisíc osob – nepohodlných kněží, řádových sester a laiků – posláno na Sibiř. Proto bylo třeba se i na tuto možnost připravit s tím, že i tam bude třeba, aby věřící a kněží měli svého biskupa. Tehdy bylo tajně vysvěceno několik biskupů. Světícím biskupem Josefa byl Mons. Felix Maria Davídek, stejně jako např. Mons. Václava Razika, který také působil jako kaplan v kostele sv. Tomáše, nebo Mons. Jana Blahy, který v současné době působí v kostele Neposkvrněného početí Panny Marie na Křenové. Další působiště Josefa byl Starý Lískovec. Zde se začal obávat toho, že by mohl být jako biskup komunisty odhalen, a proto usiloval o přeložení. Tak se z něj opět stal farář v obci Jamné. Při srdečním infarktu byl včas přivezen do nemocnice a operován. Byl však několik minut v klinické smrti. O této době říká, že nic tak krásného ještě nezažil, tak intenzivní pocit klidu a lásky. Proto nebyl šťasten z toho, že lékaři

jeho životní funkce oživili. Když již byl v nemocnici schopen komunikovat, nedokázal jim za záchranu života poděkovat. Po tomto zážitku se s radostí připravuje na setkání s Pánem. Před několika lety v Jamném nešťastně spadl se schodů a vážně si zranil hlavu. Po tomto úrazu se už nemohl vrátit do duchovní správy. Vzhledem ke svému zdravotnímu stavu se pak Josef v 90 letech rozhodl jít do charitního domu v Moravci. Zde je spokojen, velkou pomocí a vzpruhou jsou pro něj ranní mše svaté, které koncelebruje spolu s dalšími knězi v místní kapli. S pomocí sestry (pečovatelky) se do kaple dostane, samostatně se však už nepohybuje. Josef odmítal maličkosti, které mu byly dovezeny „na přilepšení“, řekl nám, že tomu asi neporozumíme. Starší kněží se na Moravci připravují na ukončení pozemského života a na další život po smrti. Proto jim často nic neříkají nějaké dobroty nebo dárky, které jim jejich blízcí nebo návštěvy přinášejí. Velkou část z toho, co dostanou, rozdají personálu.

Obec Moravec nemá jen dobrou pověst, mnoho lidí si totiž pamatuje, že zde za komunismu byli internováni kněží. Josef místní sestry (pečovatelky) chválí, považuje za velkou výhodu to, že se o ně starají již zralé ženy, které již mají svoji rodinu. S klienty rehabilitují a ty, kteří mají omezenou pohyblivost, vedou při chůzi. Porce jídla, které dostává, většinou ani nedokáže sníst. Po obědě bývá unaven, potřebuje siestu. Hodně medituje a používá přitom vizualizaci. Jak řekl, nepotřebuje

ani televizi, protože obrazy, které se objevují před jeho duchovním zrakem, jsou nesrovnatelně lepší. Josef se zajímá o současný život církve a teologickou problematiku. Na svém stole má hodně nových knih, zejména od současných katolických autorů. Je např. v písemném kontaktu s P. Josefem Kolářkem S.J., který mu z Vatikánu poslal několik svých autorských publikací.

Na závěr naší návštěvy jsme Mons. Josefu Hinterhölzerovi popřáli zdraví, Boží ochranu a po smrti nebe. On nám pak udělil své biskupské požehnání.

Ze vzpomínek biskupa Josefa Hinterhölzera sestavil

PhDr. Jan Weinberger

Liturgický sloupek

Tajemství víry

V předcházejícím čísle Tomáška jsme sledovali první část eucharistické modlitby až do proměňování. Po proměňování a oznámení úkolu: „To konejte na mou památku“ předsedající kněz vyzve přítomné k projevu víry v Krista: „**Tajemství víry!**“ A věřící společně vyznávají: „Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na tvůj příchod čekáme, Pane Ježíši Kriste“. Je to ve zkratce vskutku obsah naší víry a nenašli bychom asi nic stručnějšího, co by tak jasně vyjádřilo naši víru v Božího Syna, pro nás ukřižovaného a vzkříšeného. Připomínejme si toto tajemství naší víry i

mimo mši svatou a s vděčností i hrdoostí to hlásejme.

Eucharistická modlitba pak pokračuje nejprve vzpomínkou (**anamnézí**) na oběť našeho vykoupení („Proto konáme, Otče, památku smrti a vzkříšení tvého Syna . . .“) a pak následují **prosby** o Ducha svatého za jednotu všech, kteří mají účast na těle a krvi Krista, prosby za celou církev, za jednotu s papežem, biskupy a ostatními služebníky církve, dále prosby za zemřelé i za všechny přítomné. Tyto prosby ukazují zcela zřetelně, že se mše svatá slaví ve společenství celé církve, jak nebeské, tak pozemské, že se přináší oběť jak za živé, tak i za zemřelé, neboť jsou všichni povoláni k účasti na vykoupení a spáse. Všechny čtyři eucharistické modlitby mají stejný obsah, i když jejich vnitřní uspořádání se poněkud odlišuje. Nejčastěji se používá druhá eucharistická modlitba, v neděli pak třetí. Je však dobré, když se eucharistické modlitby střídají, nejen proto, že jsou všechny krásné a duchovně bohaté, ale i proto, že střídání podporuje naši pozornost k pronášeným slovům. Závěr eucharistické modlitby patří **oslavě Boha – skrze Krista, s Kristem a v Kristu**, v jednotě Ducha svatého, v jednotě, do které jsme zahrnuti i my. Následuje modlitba Páně – Otče náš, Beránku Boží a přijímání. O těchto částech však byla zmínka již v předcházejícím ročníku našeho farního časopisu.

A. Svoboda

Z farní charity

Vážení přátelé,

v tomto předprázdninovém čísle Tomáška vám děkujeme za vaši spolupráci s námi, za vaše finanční příspěvky i za vaše modlitby, také za známky a optické brýle. Jejich sběr pokračuje a jsou srdečně přijímány.

Vám všem, kdo se připravujete na dovolenou nebo máte před sebou prázdniny, přejeme úspěšné vybočení z celoročního nasazení, osvěžení těla i duše a mnoho šťastných chvil a zážitků jak v přírodě, tak i při kulturních akcích. To vše v Boží přítomnosti pod ochranou Panny Marie a andělů strážných.

Dobrovolníci farní charity

Slovo nemocným

„Jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.“

Mt 28,20

Když nemáme v době nemoci a trápení ztrácet, ale získávat, máme žít s vědomím stálé Boží přítomnosti v naší duši. Skutečnost, že Bůh je v nás přítomen, známe ze Zjevení. Připomínáme si slova Ježíšova po zmrtvýchvstání, kdy ujistil apoštoly, že je s nimi stále a že s nimi bude až do konce světa. Tato slova mají

stálou platnost a týkají se i nás dnes. I my můžeme počítat s Ježíšovou přítomností a jeho působením v naší duši. Když si tuto skutečnost uvědomujeme, vybízí nás to, abychom se snažili žít co nejlépe.

V době, kdy prožíváme něco těžkého, je on s námi a dává nám sílu, abychom uměli snést svoje utrpení. Dává hodnotu všemu, co snášíme, uvědomujeme si, co on prožíval, a toto poznání jeho bolesti překrývá naši bolest. Každý, kdo pozná Ježíšovu bolest, je tímto poznáním veden k tomu, aby za ni byl vděčný a aby se snažil žít ve shodě s jeho vůlí.

Kdo přijme svoje utrpení a spojí je s utrpením Kristovým, dává mu trvalou hodnotu. Kdo se však od Krista vzdaluje, pocituje svoje utrpení jako nesnesitelné. Každý může někdy prožívat období zkoušky, kdy má dojem, že je zcela opuštěný, zapomenutý. V té době si má uvědomit svoje skutečné hodnoty, svoje slabosti a chyby. Má se stát pokorným ve své duši a má se k Bohu obracet svými modlitbami, ve kterých prosí o sílu k takovému prožívání života, které je naplněné pokojem a vyrovnaností. Tomu napomáhá vědomí Boží přítomnosti v naší duši a její působení v ní. O ni nás nemůže nikdo připravit. Jejím prostřednictvím ovlivňuje další lidi, i když si to plně neuvědomujeme. Boží přítomnost dává hodnotu celému našemu životu a všemu, co snášíme nebo konáme.

Svou obětí na kříži nás Ježíš vykoupil a získal pro nás všechno, co potřebujeme k životu, abychom dosáhli věčné spásy. On udělal všechno za nás, a proto je třeba, aby

na naší straně byla dobrá vůle a úsilí jednat podle jeho příkladu a s jeho pomocí tak, abychom plnili všechno, co plnit máme. Musíme často prosit, aby nám dával světlo poznání smyslu toho, co prožíváme, a sílu, abychom vždy jednali správně. Čím bude z naší strany větší snaha žít dokonale, tím víc bude Ježíš náš život ovlivňovat.

Otec J. Šik

Hudba a zpěv v liturgii

Jaký je vztah mezi liturgií, hudbou a zpěvem? Potřebuje vůbec liturgická slavnost, která je v první řadě anamnesí Kristovy oběti, nějaké další ozdoby? Vždyť již někteří starověcí filozofové si byli vědomi toho, že hudba působí na city člověka, a zakazovali určité melodie a hudební nástroje, neboť dráždí smyslnost a citlivost.¹ Pambo tvrdil, že mniši nevstupovali do samoty, aby pak bučeli jako volí nebo se bavili před Bohem tancováním nebo skládáním a zpíváním hezkých frází.²

Je potřeba si uvědomit, že první křesťanské bohoslužby i následovné liturgie pouštních otců byly velice skromné. Zpěv nemá nic společného s mnichem, který chce být opravdu spasený, pak dodává pohotově Pavel Evergetinos.³

¹Špidlík, Tomáš: Spiritualita křesťanského východu: modlitba, str. 117.

²Špidlík, Tomáš: Spiritualita křesťanského východu: modlitba, str. 131.

³Špidlík, Tomáš: Spiritualita křesťanského východu: modlitba, str. 118.

Tento postoj se však v dějinách církve ukázal jako nejen silně minoritní, ale především neplodný a liturgicky chybný (což dokazuje vývoj latinské i byzantské liturgie a tento postoj našel rozsáhlejší zázemí jen v některých protestantských denominacích). Jiný pohled nám tedy nabízí komplexně vnímaná a žitá tradice církve. Vždyť v samém srdci pravoslavné liturgie je umístěna nádherná Cherubínská píseň, která je zpívána právě ve chvíli, kdy se otvírají carské dveře v ikonostas, v okamžiku, kdy věřící zahlédnou kněze modlícího se z roztaženýma rukama.⁴ Jedná se o vstupní bránu do centrálního aktu bohoslužby oběti, podobně jako latinský zpěv *Snactus*, který je umístěn těsně před samotné proměňování (snad s výjimkou v prvním kánonu).

Zpěv je však spjatý se samou podstatou lidské přirozenosti, je spontánním projevem radosti. Při dialogu s Bohem se probouzejí v člověku ty oblasti jeho existence, které se samy stávají zpěvem.⁵ Po přechodu Rudého moře Izraelity pak kniha Exodus tento jev dosvědčuje: „Tehdy zpíval Mojžíš a synové Izraele Hospodinu tuto píseň . . .“⁶ Hudba je prostředníkem tam, kde lidská slova a úvahy narážejí na samou limitu bytí, jak dosvědčuje Karl Rahner: „Pane, jak bezradný jsem když mluvím k Tobě o Tobě!“⁷ Proti tomu pak stojí

⁴Gogol, Nikolaj Vasiljevič: Rozjímání o božské liturgii, str. 30-31.

⁵Benedikt XVI. : Duch liturgie, str. 119.

⁶ČEP: Exodus 15,1.

⁷Rahner, Karl: Slova do mlčení, str. 10.

bohatá výrazová i citová paleta svatého Tomáše Akvinského z Adoro te devote, která je plná nádherných obrazů, popisujících Boha uměleckým jazykem.⁸ Nebo krásné básnické vyjádření de Chardina: „Bůh, osobní, milující Nekonečnost, je pramen, běh a konec vesmíru.“⁹ Ten také zachycuje podstatu umělecké činnosti v tom, že touha člověka není po vědění, nýbrž najít dobrý konec.¹⁰

Pavel Kopeček pokládá pro liturgický zpěv zcela zásadní otázku – můžeme říci, že Ježíš zpíval? Jako účastník židovských bohoslužeb zpíval, v Nazaretu vešel do synagogy a četl proroka, on jeho text zpíval. Přijímal i pozvání na svatbu a hostiny – i tady se zpívalo. Zpívalo se i při Poslední večeři – srv. zpěv alelujových žalmů.¹¹ Pokud by texty nezpíval, nemohl by je vůbec číst. Chce-li být církev autentická v napodobování Krista, pak musí být církví zpívající. Kdo zpívá, dvakrát se modlí, je známý výrok připisovaný svatému Augustinovi. Pokud ho budeme vnímat v kontextu výroku dalšího západního otce, svatého Jeronýma, kdo nezná Písmo, nezná Krista, dojdeme k závěru, že zpěv (obzvláště biblických textů) je jednou z nejautentičtějších cest k poznání Boha. Hudba a zpěv dokáží odkrýt často více než pouhá slova. Sám Kristus se často modlil žalmy a vysvětloval jejich význam.¹²

⁸Srov. Cikrle Karel: Kancionál, str. 424.

⁹de Chardin, Pierre Teilhard: Slova víry, str. 9.

¹⁰de Chardin, Pierre Teilhard: Slova víry str. 58.

¹¹Kopeček, Pavel: Fundamentální liturgika, str. 65.

¹²Špidlík, Tomáš: Prameny světla, str. 391.

Mnichu, kéž duchovní zpěv je v tvých ústech a ulehčuje ti břemeno pokušení, která přicházejí.¹³ Abba Poimén řekl: Pravost mnicha se ukazuje v pokušeních.¹⁴ Liturgie se nesnaží jen předávat kulturu, ale podněcuje účastníky, aby vystoupili z izolace, aby se shromáždili.¹⁵ Navíc je potřeba vnímat koncepci současné liturgie, která se stále nedá nazvat „liturgií aktivních věřících“, neboť je stále značný důraz kladen na osobu kněze a několika přísluhujících. Lid tak má během zpěvu jednu z mála příležitostí k aktivní účasti na slavení liturgie. Navíc dlouhou dobu to byl právě jen zpěv, který tuto aktivitu během latinské liturgie často zajišťoval. Je tedy žitým pokladem tradice církve, kulturního prostředí, které je neseno christologickým rozměrem této kultury. Pochopit kulturu v jejím christologickém smyslu je také jediný způsob, jak ji zachránit.¹⁶ Zavrhnout zpěv a hudbu tedy znamená popřít a odvrhnout tradici otců. Jinými slovy by došlo ke vzniku diskontinuity, která by nutně vedla k zániku kultury i církve. Vzpomeňme i na Dostojevského „krása zachrání svět“.

Ptáme li se po smyslu a původu hudebních doprovodů a nástrojů v liturgii, které postupně do pozadí zatlačily gregoriánský chorál, který vyniká krásou, ale současně také vzácností, co se výskytu týče, pak první náznaky musíme hledat právě u těch

¹³Špidlík, Tomáš: Spiritualita křesťanského východu: modlitba, str. 118.

¹⁴Pavlík, Jiří: Apofthegmata I: Překlad z originálu, str. 113.

¹⁵de Clerc, Paul: Moudrost liturgie a jak ji porozumět, str. 11.

¹⁶Špidlík, Tomáš: Věřím v život věčný: Eschatologie, str. 44.

filozofů, kteří odvrhli některé nástroje a jiné povýšili na umění, na nástroj sloužící k hlubšímu vnímání Boha či jeho dokonalejší oslavě. Již v žalmech nacházíme věty: „Prozpěvujte žalmy, bijte v buben, hrejte na líbeznou citaru a harfu, při novoluní zatrubte na polnice, při úplňku v den našeho svátku.“¹⁷ Nebo jinde: „Zpívejte mu novou píseň, hrejte dobře za hlaholu polnic.“¹⁸ Samotné Písmo tedy vypočítává hudební nástroje, které jsou vhodné pro oslavu Boží v dané kulturně historické podmíněnosti. O hraní je dokonce hovořeno jako o činnosti moudrosti před Boží tváří.¹⁹

Pokud hovoříme o žalmech, je nutné zmínit jejich význam nejen jako nástroj gnoze, ale také jako katarzi, přecházející až v osobní exorcismus.²⁰

Samotné Žalmy jsou nejčastěji užívanou knihou Písma v liturgii – během každé mše svaté, křtu, pohřbu, svatby i liturgie hodin nemůže chybět žalm. Zpěv žalmů zahání demony, povolává ochranu andělskou a dává nám zbraně proti hrůzám noci.²¹ Druhý vatikánský koncil charakterizuje liturgickou hudbu, respektive bohoslužebný zpěv spojený se slovem, jako nutnou a integrující součást liturgie. Je tak sama liturgií.²² Právě v něm má prvořadý význam rezponziální žalm, spolu se zpěvy Sanctus a Gloria.

¹⁷ČEP: Žalm 81,3.

¹⁸ČEP: Žalm 33,3.

¹⁹Srov. Přísloví 8, 30 a následující.

²⁰Černý, Michal: Exorcismus jako standardní nástroj duchovního života, TT 19/1: str. 45.

²¹Špidlík, Tomáš: Spiritualita křesťanského východu: modlitba, str. 119.

²²Adam, Adolf: Liturgika, str. 119.

Varhany ve velké míře přicházejí v době barokní, kde představují obraz kulturního prostředí a obliby klávesových nástrojů mezi intelektuální a společenskou elitou, a především symbolizují představu o nebi. Pokud se podíváme na stavbu barokního kostela, není těžké zjistit, že záměrem stavitele bylo vytvořit obraz nebe, čemuž jsou podřízeny jednotlivé architektonické prvky. Do této koncepce barokního člověka se varhany jako důstojný, vážný a současně dostatečně slavnostní (a také hlasitý) nástroj hodily dokonale.

Hudba má při liturgii služebný charakter. Musí se do liturgie začlenit, nikoli ji omezovat a determinovat. Zcela mimořádný je význam kantilace, tedy zpívaný přednes oficiálních modliteb celebrantových, přímluv ale také i Otčenáše. Ta umožňuje hlubší prožitek a větší slavnostnost liturgie.²³ Nebeský sborový zpěv andělů je dokonalým souzvukem, neboť je z něj vyhoštěn starý falešný rušitel nebeské harmonie. I náš chvalozpěv má být mocný, veřejný, vroucí a něžný.²⁴ Hudba je vyjádřením duševních a duchovních skutečností, vede a utváří společenství, tento charakter má i v různých náboženských kultech.²⁵

Je potřeba vnímat, že zpěv je úkonem apoštolské obce (když to vyslechli, chválili Boha),²⁶ hudba bude znít na konci časů (viděl jsem ty, kteří zvítězili nad dravou

²³Adam, Adolf: Liturgika, str. 120 – 121.

²⁴Oliva, Arnošt: Mše svatá, str. 217.

²⁵Kopeček, Pavel: Fundamentální liturgika, str. 64.

²⁶ČEP: Skutky apoštolské 21,20.

šelmou . . . měli Boží loutny a zpívali píseň)²⁷ a především je to činnost Bohu milá, neboť : „Trubači a zpěváci hráli a zpívali zároveň, aby Hospodinova chvála a oslava zněla jednohlasně; když se začalo hrát na pozouny a cimbály a jiné hudební nástroje, chválili Hospodina, protože je dobrý a že jeho milosrdenství je věčné. I naplnil oblak ten dům, dům Hospodinův, takže kněží kvůli tomu oblaku nemohli konat službu, neboť Boží dům naplnila Hospodinova sláva.“²⁸ Pokud má mít náš život eschatologický a dějinný rozměr současně, pak právě zpěv ke slávě Boží, v hudbě Ducha Božího, by měl být činností, kterou bude církev spolu s věřícími opravdově uskutečňovat v liturgii, kde je její plně a hluboce zakořeněné místo. Vždyť to je naše úpěnlivá prosba, aby Bůh ráčil skrze Krista Ježíše naše hlasy s andělskými chóry spojit.²⁹

Michal Černý

Soutěž ministrantů

V sobotu jsme se vydali na soutěž ministrantů do Olomouce. Na ranním srazu na nádraží se sešlo šest vlčat a dva skauti pod vedením pana kaplana a Boba. Po příjezdu jsme šli hned do kněžského semináře, kde jsme se seznámili s dalšími skupinami ministrantů, kteří přicestovali, a rozdělili

²⁷ ČEP: Zjevení Janovo 15,2n.

²⁸ ČEP: 2. kniha letopisů 5,13n.

²⁹ Oliva, Arnošt: Mše svatá, str. 217.

jsme se do soutěžních skupin. Naším patronem v soutěži byl P. Maxmilián Kolbe. Pak jsme šli na mši svaté s otcem arcibiskupem. Těšili jsme se na oběd, kde nám víc chutnaly brambory než sekaná. Pak začala soutěž v několika biblických disciplínách. I po těch bramborách jsme se snažili vyhrát a také náš patron pomáhal, ale přesto jsme se neumístili. Všem jsme vysvětlili, že Brňáci jsou nejlepší, protože uhájili své město před Švédy, a jako poslední budeme nakonec jednou prvními. Tak jsme se raději rozloučili a ve vlaku jsme hráli tichou poštu. Rychle to uběhlo a my byli rádi, že jsme cestou někde nezahynuli.

– tatíček –

ZMS

Závody Martina Středy – neděle 8. 6. 2008

V 8:00 byli všichni účastníci Závodu Martina Středy (všeobecně zvaného ZMS) nastoupeni u autobusu na Staré Osadě a připraveni vyrazit do Křtin. Cesta tam byla trošku náročnější, protože počet cestujících převyšoval počet sedadel, ale i tak jsme v pořádku a stále v dobré náladě dorazili na místo určení a následně i na start. Tam už na nás čekali vedoucí, kteří zahájili ZMS. Moje tříčlenná skupinka měla vyrazet předposlední, tudíž jsme měly ještě hodně času na přípravu pokřiku a dodělání vlajky. Potom už jen vedoucí zkontrolovali výbavu našich batohů, Matěj předal mapu

a buzolu a my se celé natěšené vydaly na cestu?

Jenže kam? První stanoviště nebylo k nalezení. Asi po hodině, kdy už Klariska začínala zuřit a já propadat panice, jsem náhodou uprostřed lesa zahlédla zelený stan. !!HURÁ!!

Celé zmožené jsme doběhly k 1. stanovišti – zdravotně, abychom zjistily, že nejsme zdaleka první, kdo toto místo nemohl najít. Splnily jsme úkoly a pokračovaly dál. Nález stanovišť už nebyl tak těžký a my jsme postupně střílely ze vzduchovky, prolezly Finskou stezku, udělaly uzly, odvysílaly morseovku, poznaly značky na mapě a nakonec si daly malý testík o přírodě. Do cíle jsme dorazily asi po čtyřech hodinách. Zmožené, ale šťastné z toho, že vidíme také něco jiného než větve, kopřivy a klíšťa (mimochodem, těch tam bylo doopravdy hodně).

Do vyhlášení výsledků byly pro nás připraveny různé hry, o zábavu tedy bylo postaráno.

Vyhlášení vítězů, ale i poražených proběhlo asi o hodinu později. Naše skupinka Lvíčata se umístila na 2. místě, čemuž jsem po našem neslavném startu málem nevěřila. Po rozdání cen a putovního poháru, který si opět odvezly Severky, tedy náš oddíl, jsme se sbalili a šli na autobus.

Na zpáteční cestě jsme si ještě povídali o tom, co jsme za celý den zažili a ani se nám nechtělo věřit, že už jsme opět v Brně. Tam se všichni rozprchli, protože tatínkové menších dětí už chtěli být doma u televize a dívat se na utkání Česko proti Švýcarsku.

A já ... já jsem v davu zahlédla svoji mamku, rozloučila se s Hříbkem, Žabkou a svojí skupinkou a šla jsem se domů po tom náročném dni trošku zcivilizovat a zbavit se klíšťat.

LEO

Pohádka

Žili byli v jedné králíkárně králík a morče. Po většinu dne oba dělali, co je zrovna napadlo – hopsali po králíkárně, skákali na střechu domečku, který tam měli, a jeden druhého si nevšímal. Ale jakmile přišla doba krmení, začal boj. Sotva dostali do misky vodu, každý popadl misku z jedné strany do zubů a tahal ji buď do domečku, nebo z domečku, aby měl vodu pro sebe a druhý se na ni nedostal. Nakonec většinu vody vylili tímto přetahováním a nikdo z nich neměl nic. Stejně tak naložili s miskou s jídlem. Všechno vysypali a museli pak jídlo hledat po zemi. A takhle to vypadalo každý den. Den ze dne měli králík i morče větší žízeň, obzvláště když byly horké dny. Každý den pracně hledali rozházené jídlo. A jestli v tom přetahování budou pokračovat dál, kdoví, jak to s nimi jednou dopadne.

Jarka Cýrusová

Pro bystré hlavy

Milé bystré hlavy,

vytoužené prázdniny jsou konečně tu! Víte ale, kdo je s vámi pořád a kdo vám pořád pomáhá? Vylušti:

☉	■	☽	↗	●	◆	◇	□	↑	·	■	⊗
a											

☉	a
↗	ě
◆	s

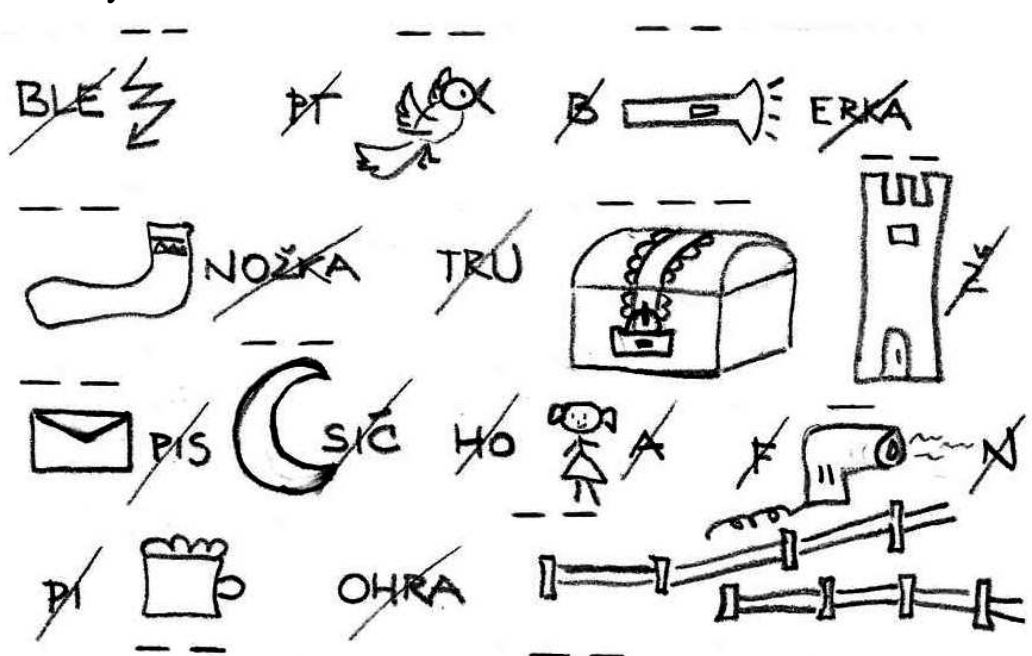
·	ž
⊗	ý
↑	á

●	l
◆	t
■	n

■	n
☽	d
□	r

Tvůj anděl strážný tě chrání ve dne v noci. V další tajence najdeš, co **N E M Á Š** dělat o prázdninách, abys andělovi nepřidělával starosti. Stačí správně *pojmenovat* kresby a *vyškrtnout* ze slov uvedená písmena. Pak už jen *spoj písmena* do slov a máš tajenku.

Krásné prázdniny!

Klára Kengi Koukalová

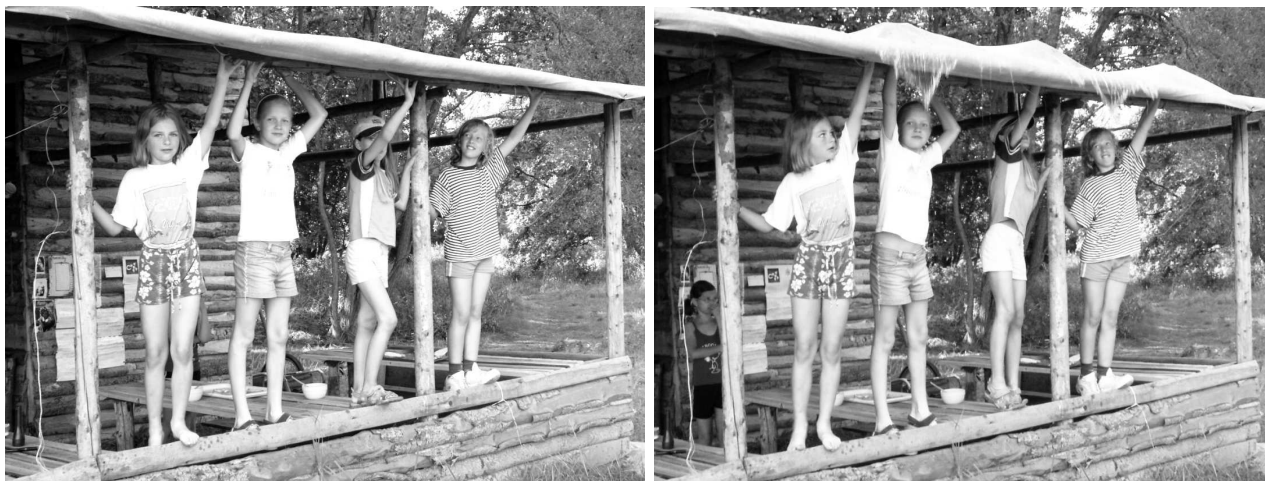

Najdete alespoň 5 rozdílů?

Ovšem nejde o dětskou hádanku (to jest jen reklamní upoutávka ☺), rády bychom Vás a zejména Vaše dcery pozvaly k nám do oddílu **Severek**. Nepochybuji o tom, že nás mnozí znáte, ale pro jistotu – jsme 2. dívčí skautský oddíl Brno – YMCA. Mnoho z nás patří do svatotomské farnosti, ale najdou se u nás i holky z různých dalších koutů města.

Rády bychom oslovily hlavně mladší holky od druhé třídy. Kromě těch, kteří nás neznáte, bychom se rády připomenuly také rodinám, které nás znají, ale zatím váhají, do jakých aktivit zapojit své dítě.

Naše činnost se skládá z každotýdenních schůzek, z různých oddílových akcí během školního roku – od oddílovek v klubovně přes výlety do přírody, víkendové akce, až po podzimní prázdniny někde na chatě či faře a pak z prázdninového tábora pod stany či v chatě v přírodě. Lepší obrázek o naší činnosti a o tom, jaký náš oddíl je, si můžete udělat na našich stránkách: www.severky.svtomas.net, další informace Vám ráda sdělím osobně.

Markéta Nardo Pospíšilová

tel: 737 412 608